

(no nego la possibilitat que en els casos del fr. *lutter* i *flotter* no vagi haver-hi també quelcom d'això); el poble havia de preguntar-se, puix que CO- era un prefix inequívocament: què és -ACTARE? En canvi mudant-ho en *COAPTARE (de so quasi idèntic) hi entra 5 l'ètimon del cast. *atar*, del cat. *deix-atar*, i això ja tenia solta: venia a ser quasi 'lligar (una amb altra) les parts del cos que s'acota'. Potser, doncs, realment es troba ací la solució. Però no oblidem que si els obstacles fonètics que hi ha són més aviat petits, no deixa 10 d'haver-n'hi més d'un, que d'altra banda l'aspecte semàntic no és tampoc evident, i que sempre queda el perill d'una homonímia casual. I veg. CATXO.

DERIV.: veg. supra.

¹ La base semàntica d'això sembla coincidir bastant 15 amb certs usos més o menys locals del Sud i del Nord de França. Flaubert, que de vegades presenta usos més aviat provincials en els mots francesos, quan pertanyen a capes distingides en la societat local, ens descriu, en el darrer capítol de *Salammbó*, 20 com Mátho, agullonat i botxinejat despiadadament pel poble cartaginès que l'executa, «continuait à marcher; au coin de la rue de Sateb, il s'accota sous l'auvent d'une boutique, le dos contre la muraille, et n'avance plus» (p. 350.10). I en *Mireio*, és ben bé «étayer» en la lluita a mort dels dos campions a la Camarga: «lou Camarguén trantaio, tasto / pèr coutà soun esquino vasto; / mas a sis iue neblous ié sèmblo, quatequant / qu'a soun entour tout fai que courre», v, 42.2. De fet és partint de formes 30 com aquestes que hom ha pensat en un derivat de CUBITUS 'colze'. És el que essencialment feren el FEW I, 17, i Moll (*AORBB* I, 187), si bé de vegades parlant de l'AC-CUBITARE en qüestió com si fos un derivat de CUBARE (però al capdavant tot és u o una sola arrel). La gran objecció és que CUBITUS sonoritzava la -T-, i no la conserva com a -t-, i això tant en el Nord (*coude*) com en el Sud de França. Reconec que no és objecció que tanqui de cop (car no deixa de trobar-se una variant *coubte* per al 40 'colze', com en Rabelais, III Livre, prol. ed. B-Lettres, p. 6); però això són coses excepcionals. —

² També el trobem en el Maestrat: *còto*, -ta 'acat-xat' (Garcia Girona: *quedat' abí còto*), Gandesa *coto* 'quiet'. — ³ Villangómez, *Llibre d'Eivissa*, pàgina 213. *No ha acatxat molt lo lloom* 'no ha treballat mai gaire', Vinaròs, 1961. «No puc *akaçáme*», Torreblanca; «els gamellons eren de canyes o de fustes, penjats al sostre: els acatxae i bevies ---», Alcúdia de Crespins, 1962. — ⁴ *Cabra banya-caixa* 50 'la que té les banyes girades cap avall per damunt de les orelles' a Benicàssim (*BDLC* IX, 201); «se desfogaven dient altres baldòries per l'estil, a tot lo qual ell se ria a *barra caja* y feha el sort», MGadea, *T. del Xè* I, 146. — ⁵ Hi ha d'altra banda 55 en alguns llocs (segons sembla en les terres altes del Centre-Nord del Principat), una variant *aclatat*, que té, però, un matís tirant al d'arraular-se', 'arronsar-se' i 'amagar-se', i que sembla resultant d'un encreuament entre *acatat* i *aclapat*, però potser alhora 60

amb influència d'*enclotat*. És un mot predilecte de MVayreda: «caminàvem de fosc i jèiem de clar, *aclatats* dins d'un bosc o tancats en alguna masia», «ens *aclatàrem* a terra, única manera d'amagar-se, en un país en què les muntanyes són rodones i lli-ses com clepsa de frare, i deixàrem passar lo perill» (*Carlínada*, § 4, pp. 7, 65), «com un conill entre la brossa, aparegué un home: era un dels qu'*aclatats* dies ha entre les mates del bosc, vigilava el moviment de la cova», «abans del migdia del dimecres, ja estava *aclat<at>* dins d'un bosc de tall, a un tirat de fona del molí, des d'on dominava la caseta», «els més caigueren a baix, algun quedava mig penjat, com pellingots de drapaire y'ls demés tornaren a *aclatar-se* a la tuta», «la partida baixará per la Collada Roja, --- podrem seguir-Ja de lluny y veurem on s'*aclata*» (*La Punyalada* xx, 307; vii, 127; xxii, 311; xv, 233). Algú em diu que ha sentit frases com «la mort del seu fill el deixà *aclatat*», «la llarga malaltia l'ha deixat *aclatat* al llit» per 'prostrat, aclaparat', potser cap a Sta. Coloma de Queralt, però no és dada precisa ni de la qual gosi fiar-me. — ⁶ És sobretot del cat. occ. i del Migdia de l'oriental. A Reus el mot *ajupit* no s'usa i es diu sempre *acotxat* (1933). 'Abaixar': *acotxa la rama y culliré la poma*, Priorat, J. Bru, *Misc. Folk. Aràbia*, p. 159. «Una roca que en diuen *Besaculs* perquè el camí és tal que s'hi ha passar *acotxats*», anotava a l'Ebre Coromines, 1923. «A la font de Peguet hi cal beure *akoçat*» sento a la Baixa Ribagorça (Montanyana, 1957). Però no és solament d'ells, car Coromines escrivia «quan li toca la tanda, amb la por de no poder-se aguantar, *acotxa* el cap sota l'aixeta» (*Silèni*, cap. 12, p. 163).

Acotar, *acotació*, 'posar cotes o acotacions', V. *quota* *Acotnat*, V. *cotna* *Acotolar*, *acotonar*, V. *escotar* *Acotxar* 'inclinat', V. *acotar*; en el sentit de 'abrigar', 'ficar al llit', és pres del fr. *acoucher*, *coucher*, 'ficar al llit', en data antiga (provinent del llatí COLLOCARE, d'on ve el nostre COLGAR) *Acovar*, V. *covar* *Acovardar*, *acovardir*, V. *covard* *Acovilar* 'refugiar', V. *covil* (COVAR) *Acrata*, *acràcia*, *acràtic*, V. *aristocràcia* *Acre* adj., V. *agre* adj. *Acre* 'mesura', V. *agre* subst. *Acreció*, V. *créixer* *Acre-ditar*, *acreedor*, V. *creure* *Acreixement*, *acrèixer*, *acrescent*, V. *créixer* *Acriaçar*, *acriaturar*, V. *crear*

ACRÍDID, derivat savi del gr. ἀκρίς, -ίδος 'llagost'. □ 1.ª doc.: derivats d'aquest mot —*acridia*, *acris*, *acridòidic*— i cpts. —*acridiforme*, *acridofàgia*, *acridogènia*— figuren ja en *SLitCosta*, 1868; *acridò-fag* Lab. 1839.

Acrídina, *acridínic*, V. *agre* *Acril*, *acrílic*, *acrilat*, V. *acroléina* (AGRE) *Acriminar*, V. *crim* *Acrimònia*, V. *agre* *Acristallar*, V. *crisall* *Acristianar*, V. *cristià* *Acritud*, V. *agre*

ACRO-, element integrant de cpts. grecs, provinent